

Prof. dr hab. Marzena Wolińska
Wydział Architektury i Wzornictwa
Uniwersytet Artystyczny
im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu
60-967 Poznań, Al. Marcinkowskiego 29



Recenzja

rozprawy doktorskiej mgr Kimby Frances Kerner
sporządzona w związku z postępowaniem doktorskim
w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki plastyczne
i konserwacja dzieł sztuki,
wszczętym w Akademii Sztuk Pięknych
w Warszawie

Niniejszą recenzję sporządziłam na podstawie dostarczonych mi materiałów, zawierających zbiór koniecznych dokumentów, rozprawę doktorską zatytułowaną: „Miraże” oraz port folio, dokumentujące dorobek twórczy Pani Kimby Frances Kerner.

Podstawowe dane o Kandydatce

Pani Kimba Frances Kerner urodziła się w 1984 roku, w Filadelfii, w USA. Studia licencjackie na wydziale Design and Technology odbyła w School of Design w Nowym Jorku w latach 2004-2008. Następnie, w roku 2009 rozpoczęła studiowanie na kierunku Wzornictwo Przemysłowe na Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. W latach 2010 -2011 zaliczyła pedagogiczne studia podyplomowe w Wyższej Szkole Informatyki Stosowanej i Zarządzania W Krakowie. W 2017 roku podjęła studia doktoranckie na Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, czego efektem jest opisywana w niniejszej recenzji - praca doktorska.

Praca twórcza

W przesłanej dokumentacji pracy twórczej zostały przedstawione wybrane realizacje i ich publikacje w katalogach wystaw, informacjach prasowych i publikacjach internetowych. Niezwykle konsekwentnie przedstawiana jest refleksja, dotycząca miejsca człowieka w czasie i przestrzeni w kontekście związanej z tym, jak to określa Autorka "....tęsknoty za innym światem". Prace realizowane są dwójako : w tworzywie ceramicznym - przyjmują formę figuratywną różnorodnych fantazyjnych postaci i formę dwuwymiarową w postaci graficznych wzorów, realizowanych techniką wklęsłodruku. W wybranych pracach dochodzi do "współistnienia formalnego", kiedy motywy wizualne grafik są przetransformowane na bryty i odwrotnie. Daje to efekt pewnej iluzji przestrzennej, gdy usytuowane przed grafiką figury wydają się niejako "wychodzić z ram" w znaczeniu dosłownym i przenośnym. Doznanie to powstaje poprzez zastosowanie tożsamej ornamentyki zarówno na płaszczyźnie, jak i na

kształcie rzeźby. Wzory te umieszczane zostają często na strojach postaci, czyniąc z nich swoiste kostiumy i osadzając je w baśniowym lub futurystycznym świecie.

Z dużej ilości wystaw, które reprezentują twórczość Kimby Frances Kerner chciałabym zwrócić uwagę na "Game of Imagination" i stanowiącą jej rozwinięcie - wystawę "Elemental Temperaments". Pokazane na nich prace są poetycką metaforą personifikacji typów osobowości i pokazaniem istoty temperamentów poprzez skojarzenie z rytmem linii rysunkowej.

Warta również podkreślenia jest indywidualna wystawa zatytułowana "Golemy, dybuki i wiedźmy" w Muzeum Sztuki Kurpiowskiej w Ostrołęce. W tym, jakże wymownie sformułowanym tytule, zawarte zostały subiektywne odniesienia Doktorantki do wierzeń, pomagających dawniej tłumaczyć ludziom otaczającą ich rzeczywistość w kontekście przyczynowo - skutkowym. Zainspirowane twórczością Isaaka Singera grafiki są ilustracją zarówno tradycji żydowskich, jak i słowiańskich. Artystka podkreśla tym samym uniwersalność przekazu emocji jako pierwotnego kodu komunikacji naszego gatunku, rozwijającego swój przekaz ponad kulturami.

Cennym doświadczeniem w życiu zawodowym Doktorantki wydaje się być rezydencja w fabryce porcelany "Ćmielów", gdzie zrealizowała ceramiczne kafle, których faktura jest rysunkiem, opowiadającym o skojarzeniach z czterema żywiołami. Stworzyła również projekt użytkowego naczynia do yerba mate. Nawet to naczynie, które ze względu na wymogi funkcjonalne i technologiczne spełniać musi określone kryteria - w linii stylistycznej wydaje się nosić piętno stylu Autorki.

Kolejną interesującą wystawą była "Alchemy and Transformation" w Muzeum Przyrodniczym w Jeleniej Górze, która uwidoczniła całe spektrum języka plastycznego, którym posługuje się Artystka tworząc rzeźby ceramiczne. W figurach tych uwagę przyciąga ich charakterystyczna mimika twarzy - jakby zastygła, nieruchoma, a poprzez to nieobecna niczym archetyp postaci bajkowych bez sugestii, co do cech dominujących. Wydają się być maskami, a tym samym stwarzają wrażenie pewnego przerysowania, a nawet teatralności. Zaakcentowane w ich twarzach są oczy : duże, puste, czasem pojedyncze albo uśpione i nieobecne. Rzeźby te są eksponowane na tle grafik, będących emanacją wyobraźni Artystki, a zrealizowanych metodą akwaforty i akwatinty na wielkich formatach. Stają się przestrzennym motywem obrazu i stanowią jego dopowiedzenie, a może raczej grafika staje się ich uzupełnieniem. Ta współzależność pomiędzy różnymi środkami wypowiedzi twórczych stanowi w mojej ocenie istotę sztuki Kimby Kerner.

W tym miejscu, niejako na marginesie, pragnę wspomnieć o odmiennych formie działań artystycznych Doktorantki - śpiewie, na dokumentację którego natrafiłam przypadkowo, traktuję to jako uzupełnienie, skąd inąd wymowne całokształtu artystycznego. Kimba Kerner jest częścią zespołu muzycznego "Romet Comet", tworzącego niezwykle klimatyczną muzykę, wzbogaconą Jej wokalem. Oczywiście wydaje się być porównanie do kreowania podobnego nastroju, refleksji i baśniowości przy wykorzystaniu innych środków przekazu artystycznego.

Praca doktorska

Recenzowana praca doktorska jest wielopłaszczyznowym działaniem twórczym. W warstwie formalnej stanowi omówienie możliwości transferu obrazu graficznego na naczynia porcelanowe. W części pisemnej przywołana została historia postrzegania i wykonywania zdobień na porcelanie od momentu sprowadzenia jej z Azji do Europy i ponownego jej wynalezienia w Europie. Opisane zostały zależności pomiędzy technikami graficznymi a materiały porcelany, stanowiącą nośnik dekoracji. Badania nad zależnościami technologicznymi i językiem artystycznym przekazywanych treści - Doktorantka realizowała we współpracy z Promotorką prof. Agnieszką Cieślińską - Kawecką.

Określenie "miraż" odnosi się do sytuacji powstawania pozornego obrazu odległego przedmiotu w wyniku różnych współczynników załamania światła. Definicja fizycznego zjawiska została przez Doktorantkę sparafrazowana w języku sztuki. "Odległy przedmiot" w Jej pracy doktorskiej zyskał metaforyczny wymiar - odległość mierzona w metrach czy kilometrach została ujęta w kategorii mentalnej z reminiscencją odległe czasową. Mgr Kerner odnosi się do "chinoiserie", określenia tłumaczonego z języka francuskiego jako "chińszczyzna". Znamienne, jak pod względem wartościowania zmieniło się znaczenie tego słowa. Od XVII wieku wraz z rozwojem wymiany handlowej z państwami dalekowschodnimi wzrastać zaczęło zainteresowanie sprowadzanymi produktami, które w warstwie dekoracyjnej często przedstawiały sceny rodzajowe z udziałem osób, odmiennie ubranych na tle jakże egzotycznej architektury i w inny sposób kształtowanej przyrody.

Metaforą i bardzo trafnym nawiązaniem w koncepcji pracy doktorskiej jest posłużenie się wizją "kosmosu" jako miejsca, które nie jest przez współczesnych ludzi jeszcze dostatecznie dobrze poznane i jest niejako "innym światem". Podobnie, jak w XVII dla mieszkańców Europy jawiła się Azja. Istotna jest różnica w możliwościach dostępności informacji. Obecnie niemożność doświadczenia czy oglądania pewnych miejsc nie jest tożsama z brakiem dostępu do informacji o nich. Obrazy, rysunki, zdjęcia czy filmy dają dość dokładne wyobrażenie o wyglądzie tych miejsc. Dawniej wiele wizji kształtowało się na podstawie werbalnych opisów i w efekcie bywało odległe od rzeczywistości. Sama doświadczyłam tej rozbieżności podczas wizyty w kompleksie pałacowym Hohenzollernów w Poczdamie, gdzie w ogrodzie nieopodal słynnego pałacu Sanssouci znajduje się pawilon chiński, pełniący funkcję herbaciarni. Zarówno architektura zewnętrzna, jak i aranżacja wnętrza jest, moim zdaniem, nietrafionym stylistycznie przeniesieniem motywów orientalnych, będących wyobrażeniem autora o sztuce orientalnej. Jednak ze względu na swą odmienność i elementy egzotyczne - wówczas musiała zachwycać i rozbudzać ciekawość, a może i tęsknotę za nieznanym... Zapewne budziła emocje, zarówno pozytywne, jak i negatywne, których nie należy mylić ze złymi, gdyż takich nie ma. Każda emocja jest dobra, gdyż stanowi system informowania o tym co czujemy, a więc jest dla nas ważne. I właśnie taką emocjonalną drogę komunikacji poprzez swe prace wybrała Kimba Kerner. Kieruje odbiorcę na drogę skojarzeń ze stylistyką historyczną, jednak nasycy swe prace obrazami,

pochodzącymi z jej wyobraźni, które tylko w warstwie formalnej kojarzyć się mogą ze źródłem inspiracji. Typowe dla okresu pierwszych fascynacji orientem było wyposażenie wnętrz w ryciny, ażurowe meble, szlachetną porcelanę i jedwabne, ręcznie malowane tapety. Wymienione elementy zostają przeniesione w świat twórczości Doktorantki subtelnym odwołaniem co do zasady budowania napięcia pomiędzy twórcą a odbiorcą. Dostrzegam w tym działaniu dużą autentyczność w konsekwentnym przekazywaniu własnych spostrzeżeń i odczuć.

Pojęcie luksusu wiąże się z ograniczonym dostępem, który ze względu na swą elitarność staje się obiektem pożądanym, a to przekłada się na tworzenie się trendu i stopniowe zyskiwanie popularności w coraz szerszych kręgach. Z inspiracji pałacowych upodobanie do adaptacji motywów orientalnych rozprzestrzeniło się na salony mieszczańskie i obiekty użyteczności publicznej. W kontekście sztuki elitarność dotyczy nie tylko materialnego przedstawienia konkretnych dzieł sztuki, ale i świadomości ich przekazu. Tak, jak w ubiegłych wiekach nie każdy mógł wejść w posiadanie egzotycznej sztuki, w tym również sztuki użytkowej, dobra te były zarezerwowane dla osób najbardziej zamożnych, tak obecnie, gdy akcent został współcześnie przeniesiony na pozamaterialność, nie każdy może ją odczuć. Potrzebna jest świadomość. Świadomość własnych odczuć wywoływanych przez sztukę, bo tylko tak możemy zbliżyć się i odczytać przesłanie w niej zawarte.

Realizacje mgr Kimby Kerner są działaniami interdyscyplinarnymi. Autorka tworzy zarówno obiekty dwuwymiarowe jak i przestrzenne, które stanowią względem siebie narracyjne dopowiedzenie. Stworzyła graficzne interpretacje tapet stylu chinoiserie. Nawiązanie do wspomnianego stylu wyrażone jest tylko w warstwie formalnej. Wrażeniowo odczytujemy inspiracje, jednak analizując obraz - otrzymujemy inny przekaz. Grafiki przepięknie są ekspresyjnymi rysunkami stanowiącymi rzutowanie wyobraźni Doktorantki. Motywy roślinne tworzą ornamenty i antropomorficzne figury powtarzane w określonych sekwencjach. W wykreowanym wzorze można odnaleźć pierwiastek świata rzeczywistego, jednak całość przywodzi skojarzenia z nierealnymi światami z pogranicza baśni. Jednak nie jest opowieść bajkowo tkliwa, raczej niepokojąca. Emanuje z niej odmienność od rzeczywistości znanej. Uczucie, które się pojawia w odbiorcy to tęsknota za poznaniem innego, nowego świata, ale jednocześnie poczucie bezpieczeństwa ze względu na osadzenie w przestrzeni oswojonej. Myślę, że ten artystyczny zabieg jest paralelą pomiędzy epokami i ich ciekawością "innych światów" : ówczesną Europą a Azją i współczesnym światem a kosmosem.

Rysunek jest czarno-biały, co nadaje całości nieco surowego charakteru, ręcznie wykonanych dekoracji. Dominantą są powtarzające się rytmy graficznych zestawień rysunkowych w formie tapety, która stanowi prostopadłe tło, kojarzone ze ścianą, ale potrafi też przechodzić w płaszczyznę podłogi, stwarzając wówczas iluzję przestrzeni zakrzywionej. Fragmentarycznie staje się parawanem miękko rozpostartym na metalowej konstrukcji. Jednak najmocniejszy przekaz zyskuje jako dekoracja na porcelanowych kształtach i figuratywnie przedstawienie wątków zaznaczonych graficznie. Nawiązujące do przedstawianych na wydrukach ilustracji rzeźby tworzą

iluzję wychodzenia z przestrzeni, stwarza to efekt optycznego złudzenia wycięcia fragmentu obrazu, skupienia na detalu, a tym samym rozmycia tła. Zdobienia na naczyniach porcelanowych umiejscowione są w specjalnie zaprojektowanym, okrągłym, otoczonym ramką polu. Nawet te, które są nanoszone bez tych ograniczeń, samym swym motywem zamykają się w kole. Ze względu na wynikające z kształtu naczyń zaoblenia w dekoracji potęguje się efekt przestrzenności. Efekt dominacji kolistych dekorów potęgowany jest doborem ozdoby, jak domniemywam gipsowych kasetonów, które pełnią funkcję ramy. Dopelnieniem tych przestrzennych aranżacji są ceramiczne rzeźby przedstawiające nierzeczywiste, baśniowe stworzenia. W tych figurach również uwidacznia się zaakcentowanie motywu koła, w kombinezonach otwory na twarz są kolisty, podobnie jak elementy przycisków, dodatkowo podkreślone kolorem czerwieni. Postacie są wyraźnie zaokrąglone, co nasuwa skojarzenia z dziecięcymi proporcjami sylwetki.

Formalnie część z nich osadzona jest w historycznych przedstawieniach, np. chińskich smoków, jednak stylistycznie wzbudzają skojarzenia futurystyczne, z kosmicznymi stworzeniami, zarówno istniejącymi na innych planetach, jak i ludźmi, wyruszającymi, w odpowiednich akcesoriach w kosmos eksplorować inne światy. Światy te można rozumieć jako przestrzenie na zewnątrz, jak i wewnątrz człowieka. Całość jest niezwykle spójnie stworzoną przestrzenią, łączącą w sobie kilka twórczych aspektów wypowiedzi artystycznej, takich jak: subtelne wskazanie inspiracji, stworzenie graficznego obrazu, który poprzez multiplikację tworzy użytkowy ornament w postaci tapety, nie pozbawionej jednakże siły oddziaływania dzieła sztuki. Istotnym zabiegiem jest włączenie kształtów porcelanowych jako przestrzennego nośnika grafiki, który poprzez określony kształt staje się medium artystycznych treści.

Opisany tu efekt działań Doktorantki jest wielowarstwową koncepcją doskonale zrealizowanej pracy doktorskiej.

Konkluzja

Opiniując, zarówno treść, zawartą w części teoretycznej, jak i efekt udokumentowanych działań twórczych oceniam pracę doktorską mgr Kimby Frances Kerner pozytywnie, ze względu na poprawnie przeprowadzony proces badawczy, dogłębną analizę problemu i wartościową realizację artystyczną, odnoszącą się do wielu aspektów istoty człowieczeństwa, dotycząc uwarunkowań naturalnych, jak i kulturowych.

Omówiona w niniejszej recenzji praca doktorska jest dziełem, w którym splatają się treści istniejące już wcześniej w twórczości mgr Kimby Frances Kerner z nowymi, które są efektem świadomie ukierunkowanego na realizację doktoratu działania. Stanowi wartościowe podsumowanie eksplorowanej problematyki i przedstawienie jej zgodnie z własnym sposobem interpretacji emocji i refleksji, poszerzonym o energię miejsc i doświadczenie osób, do których Autorka dotarła. Istotną wartością tej pracy doktorskiej jest imaginacja w obrębie tematyki emocjonalności, wywoływanej przenikaniem się światów : realnego i baśniowego.

Wysoko oceniam, opisany dokładnie w części teoretycznej, proces badań nad opracowaniem optymalnego sposobu transferu obrazu graficznego na tworzywo porcelanowe, od analizy składu chemicznego barwników po poszukiwanie wizji artystycznych w kontekście inspiracji konkretnym okresem historycznym. Stworzone przez Doktorantkę realizacje to wielkoformatowe wydruki graficznie opracowanych fantazyjnych motywów nawiązujących do stylu chinoseries, jednak przetransmutowanych przez wyobraźnię Autorki. Stworzone wzory zostały zastosowane w kilku kontekstach: multiplikowane w wertykalnych ujęciach pełnią rolę stylizowanych tapet. Kompatybilne do nich obrazy zostały umieszczone na naczyniach porcelanowych w miejscach, przeznaczonych na zdobinę. Kolejną odstoną grafik jest oprawienie ich w stylizowane, okrągłe ramy, stosowane zazwyczaj do ekspozycji portretów. Graficzne przedstawienie koncepcji w mocno teatralnym, przerysowanym ujęciu zostaje spotęgowane zastosowaniem w instalacji rzeźb ceramicznych, które są emanacją wyobraźni twórczej Autorki. Ważną rolę odgrywa Jej wrażliwość, skupiona na wychwytywaniu i uzewnętrznianiu stanów wewnętrznych człowieka. Kreacje te są osadzone głęboko w wielokulturowości, z której Artystka swobodnie czerpie.

Założenia i realizacja procesu projektowego, w warstwie teoretycznej i praktycznej świadczą o wysokich kwalifikacjach zawodowych Doktorantki, a tym samym spełnione są wymagania w art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (tekst jedn. Dz. U. z 2022 r. poz. 574, z późn. zm.).

Z pełnym przekonaniem popieram wnioski do Rady Dyscypliny Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie o dopuszczenie do publicznej obrony i nadanie Kandydatce stopnia doktora sztuki w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej sztuki plastycznej i konserwacja dzieł sztuki.


prof. dr hab. Marzena Wolińska